

tales fuscitentur, & infinitis, difficillimisque probationibus via aperiretur; id quod fateri coacta ratione debebit is, qui præfati Authoris sententiam ex proposito legerit. Idcirco superiori opinioni adhaerere indistincte, consultius erit, eamque observare, sive Majoratus constitutus sit in contractu, sive in ultima voluntate, quicquid aliter, & latissime explicet Barbosa in d. l. divorzio, 2. part. n. 9. versic. quod si majoratus, usque ad n. 14. ut non obscure in Majoratu constituto in contractu, tenuit Costa in tractatu de successione Regni, 3. part. n. 13. & revera, etiam in hoc casu militans orem rationes, quas cum in testamento constitutus est Majoratus, militare diximus supra; sed cum in eo negaverit illas Barbosa, mirum non est, si in Majoratu constituto in contractu admittere etiam noluerit.

CAPUT LXXXI.

Continet 260. Assertiones, quarum quælibet ancipitis, & gravis alicujus quæstionis resolutionem complectitur. Has olim Author Salamancae, tenera ætate tertio & quinto studiorum anno publicè disputandas proponens, summa omnium admiratione, & approbatione defendit; longa postmodum meditatione ad examen revocavit, & cum omnes fere Authores in proposito hæcenus scribentes, ad præsens prælegisset, ex ipsis facillè posset quamplures libros scribere, sciens tamen, consultoque prætermisit, quippe qui velit quamplurima ab ipso luculentius forsitan, quam adhuc elaborata præterire; dum quæ alii tradiderunt, effugiat, sat illi erit in hac parte, si ex involutis, & contrariis juris ambagibus, veriores sententias maturius nunc perpendas, in medium proferat: & alibi disputanda referret, quæ vel ab aliis scripta non sunt, vel diffusè, & indistinctè traduntur. Et vide ad finem, ubi ponitur Tabula materiæ, quæ in hisce Assertionibus explicantur, & quarum veriores resolutiones traduntur.

ASSERTIO I.

Substitutionem verè, ac propriè Institutionem esse cum Accursio, & Bartolo, contra quamplures.

ASSERTIO II.

Substitutionis definitiones in mille locis traduntur, quæ nobis non placent, verior videtur Accursii definitio, ut Substitutio sit secunda institutio; vel Thobiaz Nonii, quod substitutio est secundo, vel ulteriori gradu facta institutio.

ASSERTIO III.

Substitutionum quædam directæ sunt, quædam obliquæ: Directa est illa, quæ substituto hæreditatem defert sine alterius ministerio, & restitutione. Obliqua est, quæ substituto hæreditatem defert ex alterius ministerio, & restitutione, ut fidei commissa. Rursus directarum substitutionum quinque sunt species juxta Communem: videlicet Vulgaris, Pupillaris, Exemplaris, Reciproca, alias Breveviloqua, item Compendiosa: Communis autem sententia licet probabilis sit, & disputationis gratiâ facillè defendi possit; verior tamen est in puncto juris sententia Bartoli: quam & multi sequuntur; neque Breveviloquam, neque Compendiosam constituere diversam speciem de se, & consequenter directæ substitutionis quatuor species dumtaxat constituendas: videlicet Vulgaris, Pupillaris, Exemplaris, & militaris.

ASSERTIO IV.

Fidei commissa, an propriè substitutio dicatur, necne, & in statutis, utrum appellatione substitutionis comprehendatur; licet difficilis sit articulus, & contrariis Doctorum interpretationibus intricatus: disputationis tamen gratiâ, utraque pars, & negativa, & affirmativa defendi potest. Sed in puncto juris, Baldi & sequacium opinionem, quod Fidei commissa proprie substitutio non sit, veriorem credimus, Alexandrique, & aliorum sententiam jure subsistere non posse arbitramur.

ASSERTIO V.

Substitutio vulgaris ideò dicta, quod vulgè à quolibet inter testandum fieret, ne ex defectu hæredis instituti primi intestatus fieret, & ex lege Papia ad fiscum bona deferrentur: vel Vulgaris dicitur, non solum respectu testatoris eam facientis, quia à quolibet de vulgè, id est de populo fieri potest, & respectu ejus, cui sit, quia cuilibet de vulgè, id est de populo hæredi instituto fieri potest; sed & aliis rationibus, quas & antiqui, & recentiores juris Scriptores tradiderunt communiter.

ASSERTIO VI.

Substitutio Vulgaris, secunda institutio est, quæ à quolibet; & cuilibet fieri potest, & in casum non aditæ hæreditatis concipitur: Vel substitutio directa dicitur sine aliquo speciali, facta in locum, & subsidium instituti; quod non in elegantè Petrus Gregorius Tholosanus animadvertit.

ASSERTIO VII.

Substitutiones vulgares, & pupillares, quas Breveviloqua, aut Reciproca, & Compendiosa substitutio complectitur, expressas esse verbis generalibus licet non specialibus, dummodò Reciproca simpliciter concipiatur; ut si testator dixerit, *Instituo filios impuberes, & eos invicem substituo*, nec ad casum Vulgaris restringatur; idque ex constitutione Divi Pii minime perturbari, Pupillaremque sub Reciproca verbis generalibus expressam matrem excludere, contentam verò non vigere reciprocè, sed in casum vulgaris expressæ ad exclusionem matris sufficere, quicquid alii repugnent juxta veriores Doctorum sententias, defenditur.

ASSERTIO VIII.

Substitutionem vulgarem in unum casum, scilicet noluntatis conceptam, extendi ad casum impotentiam, & è converso, cum communi sententia; ad contrarios verò casus, vel cum voluntas testatoris repugnat, non extendendam, cum eadem sententia communi.

ASSERTIO IX.

In vulgari substitutione de necessitate requiri, quod hæredis institutio præcedat, & licet unanimiter omnes probaverint, dissentiant tamen in eo, an expressa necessaria sit, an tacita hæredis institutio sufficiat: & quamvis Communis crediderit tacitam institutionem sufficere, longe tamen verius crediderim, expressam omnino institutionem necessariam esse; idque ex mente Bartoli fuisse, & jure adeò expressim probari, ut negari non possit, contra nonnullos.

ASSERTIO X.

Substitutionis vulgaris jus potentius esse jure transmissionis ex capite juris deliberandi, vel ex potentia sanguinis, atque ita substitutum præferendum esse hæredi ipsius instituti ex jure transmissio contententi, præterquam si transmissio ex potentia suitatis fuerit facta: cum Angelo, & sequacibus contra Bartol. & Communem verius esse arbitror, nec aliorum sententias, aut distinctiones probari posse censeo.

ASSERTIO XI.

Per dationem substituti vulgaris non tolli suitatem, rectissime docuisse quamplures, & contrariæ partem Authores errore manifesto lapsos fuisse.

ASSERTIO XII.

Substituto uno vulgariter, alio fidei commissariè, si hæres repudet, excludi substitutum, & fidei commissarium præferri, sive fidei commissum repetitum fuerit à substituto, sive non, cum Communi, Bartolumque in eadem

eade in sententia fuisse contra nonnullos.

ASSERTIO XIII.

Instituti filii emancipationem facere locum vulgari substituto, cum substitutio facta est secundum formulam Galli Aquilii, ut tunc nepos posthumus substitutus, admitti debeat, ac si filius mortuus fuisset licet Bartolus & Communis existimaverit; nos tamen cum multis aliis contrariam partem veriorem credimus, nec in formula prædicta institutionem hæredis irritari per emancipationem, securè defendendum existimamus.

ASSERTIO XIV.

Substitutio vulgaris expressa sine controversia continet tacitam pupillarem, idque ex legis dispositione, quæ in præsumpta testatoris voluntate fundatur: quocirca si testator ipse expressè, vel tacitè contrarium senserit, aliter dicendum esse, ratio ipsa, & juris dispositio fuadet.

ASSERTIO XV.

Cum substitutus pupillaris pupillo, & non testatori hæres existat, consequens est, ut si testator dixerit: *Si filius meus hæres mihi non erit, vel hæres erit, & in pupillari ætate deceaserit, Sempronius hæres mihi esto*, dictio illa, *mibi*, de substitutione removeatur, ne alias in bonis tantum patris substituto facta videatur.

ASSERTIO XVI.

Substitutio per hæc verba fiat: *Si Titius hæres non erit, Sempronius hæres esto*, duplicem casum comprehendit, scilicet, si noluerit, vel non potuerit hæres esse, idemque esse, et si substitutio fuerit facta filiis in potestate patris hæredis instituti constitutis contra nonnullos.

ASSERTIO XVII.

In vulgari substitutione, illa verba: *Si hæres non erit*, in eo, qui sui juris est apposita, eum sensum habent, si ipse hæres non erit, vel si postea mutata conditione, eum cujus juris factus est, hæredem non fecerit.

ASSERTIO XVIII.

Æterum si hæc conditio apponatur in eo, qui sui juris non est, ita interpretari debet, ut neque ipse hæredem fecerit dominum, neque postea mutata conditione; & sui juris factus hæres exiterit.

ASSERTIO XIX.

Quemadmodum servus jussu domini non præcedente, adire hæreditatem non potest, ita neque posse repudiare contra Bartol. verius crediderim. Sed si jubente domino nolit adire, quod facere potest, & in ea voluntate perseveraverit, eidem domino præjudicabit, ita ut hæreditatis acquisitione privetur.

ASSERTIO XX.

Si filiofamilias hærede instituto, datus sit substitutus vulgaris, & filius hæreditatem repudiaverit, nova Justiniani constitutione attentata excluso substituto patrem admitti debere cum Bartolo contra Recentiores constanter defenditur.

ASSERTIO XXI.

Si quis Titio, & Mævio copulativè substituat, veluti si testator dixerit: *Si Titius & Mævius hæredes non erunt, Cæjus hæres esto*, altero hæredum adveniente, quamvis alter repudiet, substitutionem expirare, cum Bartolo, contra quamplures.

ASSERTIO XXII.

Minor semel aditam hæreditatem beneficio restitutionis repudiet, substitutus non admittitur.

ASSERTIO XXIII.

Substitutionem tacitam pupillarem comprehensam in expressa vulgari, inesse in ipsa vulgari usque ab initio respectu ipsius vocationis purè, & simpliciter, sed respectu effectus, sive executionis ipsius vocationis sub conditione inesse, hoc modo, si mater præcedat, vel pupilli hæreditatem repudiet; matrem verò ipsam (utunque res sit) per tacitam pupillarem non excludi, nisi cum de voluntate testatoris contraria aperte constiterit, contra Fulgosium, & sequaces cum Communi defenditur.

ASSERTIO XXIV.

Substitutio vulgaris expressa sicut matrem pupilli excludit, sic & tacita, quæ ex verissima sententia sub Pupillari expressa continetur; ea tamen testatoris matrem non excludit ex diversitate rationis, nisi substitutus esset aliquis ex descendentiis ab ipso testatore, & tunc non alia ratione, quam quod voluntas testatoris id dicere videatur: Quod si partim expressa sit, & partim tacita vulgaris substitutio in casu tacito pupilli matrem excludit, nec Justiniani interpretatio, quæ per Bartol. tradita fuit, probari potest.

ASSERTIO XXV.

Substitutio pupillaris expressa excludit matrem etiam à Legitima; idque omni jure, Pandectarum scilicet, Codicis, Authent. & Partit. jure etiam Pontificio, & in foro conscientiarum cum sententia communi.

ASSERTIO XXVI.

Pupillaris Substitutio diversis rationibus introducta, quas Recentiores nonnulli excogitarunt: mihi verissima videtur illa quæ ab æquitate, & rationis suavitatis deducitur, videlicet quod cum pupillus in ea ætate sit, ut sibi testamentum facere non possit, ac sine illo, & hærede decedere ignominiosum videretur olim moribus, receptum fuisse, ut pater, in cujus potestate est filius, hæredem ipsi scribere possit intra eam dumtaxat ætatem, in qua testari non potest. In quo favore maximum impuberis, & patris veriarii certum est, & plene à Recentioribus explicatum.

ASSERTIO XXVII.

Substitutionem pupillarem non ex humanitate, aut gratia, sed ex rigore juris introductam fuisse, cum Bartolo, & sequacibus, contra quamplures.

ASSERTIO XXVIII.

Substitutionem pupillarem moribus introductam fuisse certum est: cum tamen cives Romani mores proprios habuerint, nescio quo magis Lacædemoniorem, quam Romanorum moribus eam substitutionem Communis tribuerit: quocirca cum Recentioribus verius crediderim, Romanorum moribus pupillarem substitutionem inductam fuisse, postmodumque communi omnium approbatione & laudatam, & receptam.

ASSERTIO XXIX.

Substitutio pupillaris aliquando verbis claris, & expressis aut singularibus concipitur; aliquando verò ex conjecturis deducitur, quæ ab aliquibus verbis à testatore generaliter prolatis sumuntur.

ASSERTIO XXX.

Substitutio pupillaris verbis singularibus, aut expressis facta dicitur, cum testator ita dixerit, *Instituo filium meum, & si filius meus hæres erit, & intra pupillarem ætatem deceaserit, substituo Sempronium*.

ASSERTIO XXXI.

Substitutio pupillaris facta dicitur verbis generalibus, sicut ex conjecturis legalibus ab illis deductis, cum testator ita dixerit: *Esi filius meus intra pupillarem ætatem deceaserit, Sempronius ei sit hæres*.

ASSERTIO XXXII.

Testator si ita dixerit: *Filium meum hæredem instituo & Titium substituo*, si filius impubes sit pupillaris substitutio facta dicitur; sic enim fuadet conditio, qualitasve personæ pupilli, cui substitutio fit.

ASSERTIO XXXIII.

Testator si ita dixerit, *Instituo filium meum impuberem, & si ipse deceaserit in pupillari ætate, substituo Titium*, sola pupillaris substitutio facta præsumitur.

ASSERTIO XXXIV.

Pupillaris substitutio ut fieri possit, quamplurima requiruntur: ac primùm quidem quod ille cui pupillari substituitur, sit de liberis testatoris, dummodò sit legitimus, & naturalis simul; vel legitimus tantum; qualis est is, qui per arrogationem in potestatem arrogantis transit: naturali verò ex concubina procreato substitutio pupillaris fieri non potest, quoniam in potestate patris filius naturalis non est.